

15. juli 2022

Innspill til Bærum kommunes biblioteksmelding

Høringssvar fra Bærum Biblioteks Venner.

Høringssvaret fra Bærum Biblioteks Venner tar ikke opp den krisen skolebibliotekene er satt i etter budsjettkutt. Skolebibliotekene er politisk underlagt BAUN, og derfor utenfor denne meldingen. Vi vil imidlertid presisere at biblioteksmeldingen bør få utvidet mandat med mindre skolebibliotekene settes i stand til å oppfylle opplæringsloven.

Bærum Biblioteks Venner vil fremme følgende høringsuttalelse til Biblioteksmeldingen.

I følge Ipsos barne- og ungdomsundersøkelse for 2022 har 30% av guttene og 20% av jentene i alderen 16-19 år ikke lest en eneste bok i 2021. Dette er ikke et engangstilfelle, men en trend som øker årlig.

Bøker og lesing er sentralt for demokrati og ytringsfrihet. Det er også i svært stor grad helsefremmende i samfunnet vårt. Bred leseforståelse er også en forutsetning for kunnskapstilegnelse på alle plan.

Bibliotekene er sentrale når kampen om oppmerksomheten til unge skal utkjempes. Bibliotekene skal hjelpe og veilede barn og unge til å bli glad i å lese slik at leseforståelsen og livskvaliteten øker. Bibliotekene må tilpasses virkeligheten for å få dette til.

Bibliotekarene må stå sentralt i bibliotekene. Det er de som kan veilede unge, og eldre, til litteratur som øker leselyst og lesemengde. Bibliotekarene er sentrale også med tanke på kildeforståelse og kildekritikk. Dette er svært sentralt i forhold til «fake news» som unge blir eksponert for på ulike nettsteder. Bærum Biblioteks Venner savner at utkastet til Biblioteksmelding er tydelig på bibliotekarens betydning for bibliotekene.

Å gjøre rom tilgjengelig for ungdom er fint og viktig, men ikke nok. Hvem skal bidra til å fylle rom og tidsflater med meningsfylt virksomhet for ungdom som er i faresonen for utenforskap? Abid Raja har beskrevet tydelig i sin bok «Min skyld» at en enkelt bibliotekar kan bety noe for å motvirke utenforskap og skam. Men det er ikke alle ungdommer som har Rajas uendelige pågangsmot.

Her bør kommunen se til Tøyen-satsingen Biblo, et SFO-tilbud / aktivitetstilbud for barn og ungdom med voksne ansatte. Dette er ikke et bibliotek, men et aktivitetstilbud med bøker og mye annet.

FNs bærekraftsmål, som kommunen støtter seg til, innebærer å tenke helsefremmende. «Leaving no one behind» er et av hovedprinsippene, og dette kan godt konkretiseres i fremtidsplanen. Bibliotekene i Bærum må være for alle".

Vi registrerer at **Lommedalen / Bærums verk ikke er nevnt** i planen. Dette mener vi er en stor svakhet ved planen. En plan bør se langt fram og trekke inn viktige visjoner. Kommunestyret har tidligere vedtatt etablering av bibliotek på Bærums Verk. Det var ikke manglende behov for bibliotek, kun økonomiske betraktninger, som førte til opphevelse av kommunestyrets vedtak.

Nytt bibliotek på Fornebu

Fornebu er et nytt boområde med få etablerte møteplasser og dermed større behov for og mulighet til at et bibliotek kan ivareta nettopp dette.

Et forslag kan være at skolebiblioteket og tilstøtende rom ved nye Oksenøya skole/Treklang vil kunne benyttes til «etter skoletid»- tilbud for barna. Her kan det for øvrig vise seg mange muligheter med tanke på at huset er ment til flerbruk. Dette bør tas grundig til vurdering.

Inspirasjon, leseglede, møteplasser og demokrati. Vi mener disse grunnleggende tjenestene / fasettene ved bibliotekenes arbeid fortsatt må få ha bibliotekenes fokus. Det er ingen digitale tjenester som kan erstatte møte mellom mennesker og litteratur, samtaler om litteratur, kunstneriske framstillinger av kjent og ukjent litteratur. Her er bibliotekenes grunn til å finnes.

Mange beboere i Bærum har høy utdanning og sterk faglig identitet. Kan bibliotekene bidra til å la helt lokale forfattere møte et publikum ved kveldsmøter hver måned e.l.? For å få til dette vil det være en fordel å skape et miljø av fagtekst-forfattere gjennom semesteret, ved arbeidsplasser, pauserom med mulighet for kaffe osv.

Opprusting av eksisterende bibliotek: Meldingen nevner opprustning av bibliotekene på Høvik, Sandvika og Eiksmarka. Dette støtter vi. Vi ønsker å vise til inspirasjon fra Lillestrøm bibliotek, framført i et morgenmøte høsten 2021. Lillestrøm bibliotek lager egne lokaler for kurs og verksteder i samarbeid med gründere. Når Høvik, Sandvika og Eiksmarka skal oppgraderes / få nye lokaler, bør kommunen tenke slike lokaler og kursing som er aktuell for befolkningen i området:

Hvor er Bærums gründer-reir? Kan Sandvika bibliotek prøve å bruke Lillestrøms eksempel til å utvikle næringslivs-reir?

Nytt punkt 1 e

- Faste og forutsigbare åpningstider ved alle bibliotek

Forklaring 1 e

Det er viktig at åpningstidene er faste slik at bibliotekets brukere ikke kommer til lukket bibliotek. Dette er særlig viktig i ferietider hvor særlig sårbare grupper har redusert tilbud og sosial omgang noe som øker behovet for et forutsigbart bibliotek.

Særlig de små bibliotekene er sårbare ved sykdom. Det må settes inn vikarer slik at bibliotekene holdes åpne i henhold til planene. Vi ser i brukerstatistikken at brukere i liten grad oppsøker andre bibliotek når nærbiblioteket holdes stengt for oppussing eller sykdom.

Nytt punkt 2 h

- Arbeide for et nytt bibliotek på Bærums Verk.

Forklaring 2h:

Nær 1/6 av Bærums innbyggere bor i eller nær Lommedalen og Bærums Verk. Det er viktig at kommunen har et bibliotektilbud her. Det er viktig med nærhet til bibliotek for en så stor befolkning. Det er en høyere terskel for aktiv bruk av bibliotek når reiseveien er tidkrevende slik det er fra Lommedalen og Bærums Verk. Kommunestyret har tidligere vedtatt å etablere et bibliotek her, men økonomiske nedskjæringer førte til at vedtaket ble omgjort.

Nytt punkt i strategier til mål 1

- Bibliotekarer skal være ryggraden i alle bibliotek i Bærum

Forklaring:

Bibliotekarene har den kompetansen som er viktige for å veilede brukere til litteratur som kan bidra til økt leselest i alle aldre. Bibliotekarene er også sentrale i forhold til kompetanse om kildekritikk og kildeforståelse.

Nytt punkt i strategier til mål 1

- Bærum Bibliotek skal bidra til økt leseferdighet hos barn og unge

Forklaring:

Som vist i Ipsos undersøkelse viser lesefrekvensen for barn og unge en negativ trend. En god leseferdighet krever jevnlig lesing av ulike sjangere. God leseferdighet handler om mer enn å kunne forstå en enkel tekst. I et kunnskapsbasert demokrati er avansert leseferdighet viktig. For å motvirke unges fallende litteraturinteresse er det viktig at Bærum bibliotek øker fokus på nettopp dette.

Om Fornebu:

"Fornebu er et nytt boområde med stadig utbygging, og det er stor mangel på møteplasser. Det er ikke minst kommet tydelig frem gjennom alle høringssvarene til Kulturfunksjoner på Fornebu denne våren. Et bibliotek vil kunne oppfylle mange ulike behov, og utformingen av det permanente bygget blir derfor ikke uvesentlig. Alle aldre må få mulighet til å trives i det nye biblioteket ved flytårnet.

Det midlertidige biblioteket som planlegges må veldig gjerne fungere som møteplass for barn og unge. Et forslag kan i tillegg være at skolebiblioteket og tilstøtende rom ved nye Oksenøya skole/Treklang vil kunne benyttes til type «etter skoletid»- tilbud for barna som er ute av SFO. En kombinasjon av fagpersoner og frivillige kan være en god løsning for videre drift av fritidstilbud knyttet til bibliotek.